

Ірина Русанова,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри судоустрою
та прокурорської діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0000-0001-5718-4320

<https://doi.org/10.32782/2306-9082/2021-43-4>

УДК 347.962

Сучасні проблеми запровадження електронного судочинства в Україні

Електронне судочинство можна вважати порівняно новим явищем в Україні, воно виникло та еволюціонує як невід'ємна частина сучасного інформаційного суспільства. Так, у 2017 році набули чинності зміни до цивільного, господарського та адміністративного процесуального законодавства, де інноваційним стало запровадження ідеї «електронного суду», регламентованої шляхом розбудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС). Сьогодні принципи, завдання та напрями інформатизації системи судочинства визначені в законах України «Про судоустрій і статус судів», «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронні довічні послуги», «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про доступ до судових рішень», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про захист персональних даних», у «Концепції галузевої програми інформатизації судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи» та інших нормативно-правових актах,

проте пандемія COVID-19 «оголила» їх застарілий характер та пришвидшила розвиток інституту електронного судочинства в Україні.

Багатьма аспектами електронного судочинства займалися такі науковці: А.Ю. Каламайко, М.Б. Кравчик, Н.В. Кушакова-Костицька, Н.І. Логінова, І.А. Каланча, Л.Р. Сердюк, В.С. Мильцева, М.В. Бондаренко, С.Г. Пограничний, В.В. Білоус, О.С. Фонова, А.Л. Паскар, І.О. Ізарова, О.В. Головаченко, Р.О. Кирилюк, І.О. Боголюбський, О.О. Присяжнюк, О.П. Євсєєв, І.М. Булгакова та інші. Утім слід зазначити, що дослідження використання передових досягнень зазначених технологій в аспекті електронного судочинства не повністю розкривають зміст і суть зазначеної проблеми, зокрема, на наш погляд, через те, що вони не мають міждисциплінарного характеру. Хоча ми вважаємо, що ця сфера потребує комплексної роботи фахівців у галузі права, комп'ютерних технологій, кібербезпеки тощо. Відсутність комплексного підходу до розробки проблеми впровадження електронно-інформаційних технологій

у судову діяльність і зумовлює неповноту її вирішення.

Мета статті полягає в оглядовому аналізі актуального стану впровадження електронного судочинства в Україні.

Міжнародний досвід інформатизації системи судочинства показує, що протягом останніх років у різних країнах світу активно впроваджується електронне правосуддя, засноване на всебічному використанні інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) у процесі здійснення правосуддя. Згідно з рекомендаціями Комітету міністрів Ради Європи CM/Res (2009)¹ державам-учасницям Ради Європи з електронної демократії від 18.02.2009 р. під електронним правосуддям розуміється використання ІКТ у реалізації правосуддя всіма зацікавленими сторонами в юридичній сфері з метою підвищення ефективності та якості державних служб для приватних осіб і підприємств. Воно включає електронне спілкування та обмін даними, а також доступ до інформації судового характеру. Оскільки судова влада є ключовим компонентом демократії, електронне правосуддя є найважливішою гарантією електронної демократії. Його головна мета полягає в підвищенні ефективності судової системи та якості правосуддя. Доступ до правосуддя – це один з аспектів доступу до демократичних інститутів і процесів. Електронне правосуддя передбачає подання позовної заяви, додатків до неї та надання відгуків на позови в електронному вигляді, доступ до судових актів, надання «електронних» доказів, розгляд справи онлайн, розсилку учасникам процесу через Інтернет або через sms-повідомлення інформації щодо поточної справи, функціонування сайтів судів тощо [1].

Таким чином, електронне правосуддя передбачає використання в системі судочинства ІКТ не лише як засобів виробництва, а і як процесуальних

засобів. Елементи електронного правосуддя (розсилка повідомлень електронною поштою, електронний цифровий підпис, відеоконференцз'язок тощо) спрямовані на поліпшення роботи судових органів. Тобто електронне судочинство – це не просто використання інформаційних технологій у судовій діяльності, а й використання інформаційних технологій як інструменту вчинення процесуальних дій.

Сьогодні жодним законом України не передбачено існування такого програмного продукту, як «Електронний суд» – єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система. Тому обіцянки відвідувачам судів про спрощення їх спілкування із судами за допомогою засобів сучасних інформаційних технологій поки що частково нездійсненні. Натомість розпочата масштабна робота щодо тестування програмного забезпечення призводить до негативних наслідків у роботі судів. Щодня витрачаються для цього людські ресурси, час і кошти, при цьому від користувачів постійно надходять нарікання на відсутність нормативного врегулювання, постійну зміну технічних процедур, недоліки в роботі програмного забезпечення. Кожен наступний крок до використання електронного судочинства вимагає змін в організації діловодства суду, залучення нових фахівців, організації додаткових робочих місць тощо.

Уже з початком тестування «Електронного суду» було змінено встановлений раніше рух електронного документа в системі діловодства, тому постало питання ідентифікації підписанта процесуального документа. Мова ведеться про те, що відтепер підпис позивача на позові до суду губиться (у прямому значенні цього слова). Перевірити підпис заявника під час отримання не видається можливим, адже до суду «електронний» позов надходить з електронним підписом фахівця єдиної судової

інформаційно-телекомунікаційної системи, який, звісно, не є позивачем у справі. Водночас направлення документів електронною поштою з індивідуальним електронним підписом сторони заборонено листом Державної судової адміністрації України «Про тестування підсистеми «Електронний суд». У подальшому така рекомендація викликала суперечності в організації діловодства судів.

Варто зазначити, що Верховний Суд у тестуванні участі не бере, однак намагається замінити нормативний вакуум рішеннями в конкретних справах. Верховний Суд не розрізняє «транспорт» спрямування електронних позовів і на заборону ДСА України не зважає, фактично стверджуючи потребу приймати в роботу все, що надходить в електронному вигляді.

Слід констатувати, що сьогодні підсистема «Електронний суд» не має під собою ні технічного, ні достатнього нормативного підґрунтя. Зазначена система мала повноцінно запрацювати ще 1 березня 2019 року, проте вона й досі залишається не досить поширеною [2].

Водночас 2 квітня 2020 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)», яким було внесено зміни до процесуальних кодексів щодо можливості на час дії карантину участі в судовому засіданні в режимі відеоконференцій за межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів. Тобто адвокати, представники сторін й інші учасники судового процесу отримали можливість брати участь у засіданні з власного комп'ютера чи телефона.

На виконання вищевказаного Закону та відповідно до пункту 10 частини першої статті 152, частини п'ятої статті 153 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»

затверджено Порядок роботи з технічними засобами відеоконференцзв'язку під час судового засідання в адміністративному, цивільному та господарському процесі за участі сторін за межами приміщення суду. Відповідно до вказаного Порядку для участі в засіданні в режимі відеоконференції учасник справи повинен попередньо зареєструватися за допомогою електронного цифрового підпису в системі «EasyCon» на офіційному вебпорталі судової влади України та перевірити наявність в нього власних технічних засобів на відповідність технічним вимогам. Учасник справи подає заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції за межами приміщення суду не пізніше ніж за 5 днів до судового засідання. Заяву учасника в день її надходження до суду реєструють в автоматизованій системі документообігу суду та передають відповідному судді, що головує та приймає рішення щодо проведення засідання в режимі відеоконференції за наявності відповідної технічної можливості. Про зазначене рішення обов'язково повідомляють учасника справи, яким подано заяву про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Крім того, запровадження на території України Постановою Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» від 11.03.2020 р. № 211 (із відповідними внесеними змінами) карантину також неминуче вплинуло на здійснення судочинства в судах. Нині в умовах карантинних обмежень додатково діють норми, які рекомендують учасникам звертатися до суду, подавати документи за допомогою електронного листування.

Згідно з Рекомендаціями Ради суддів України, викладеними в листі № 9 рс186/20 від 16 березня 2020 року, громадянам (та іншим особам) рекомендовано подавати процесуальні документи у справах шляхом

їх надсилання на офіційну електронну адресу суду, а не зобов'язано подавати електронні документи лише через підсистему «Електронний суд» [3].

Не дивлячись на впровадження низки законодавчих актів, спрямованих на поліпшення діяльності «електронного суду» в Україні, є труднощі, які можуть виникати під час запровадження зазначеної системи. Так, найчастіша проблема – це порушення процесуальних строків на подання документів, що може статися через недбалість юристів та адвокатів або через відсутність досвіду у звичайних громадян. Для тих, хто подає документи вперше, необхідно здійснити низку попередніх дій. По-перше, налаштувати обліковий запис, отримати відповідний пароль. По-друге, необхідно привести процесуальні документи у затверджений судом формат. По-третє, прикріпити необхідні документи та відправити на відповідний сервер. Усе це займає певний час і подеколи є складним для пересічних осіб [4].

Також серйозною проблемою підвищення рівня доступності судових послуг є положення процесуального законодавства, які фокусують увагу суто на паперовому судочинстві. Звернемося до відповідних приписів ЦПК України. Так, незважаючи на те, що Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів, а також стверджує, що електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму, зазначений процесуальний закон визначає, що цивільне судочинство здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу та Закону України «Про міжнародне приватне право». На цьому законодавець ставить крапку. Результатом такого підходу є визначення форми і змісту позовної заяви

(стаття 119 ЦПК України), апеляційної скарги (стаття 295 ЦПК України), касаційної скарги (стаття 326 ЦПК України), заяви про перегляд судових рішень (стаття 357 ЦПК України), які подаються лише у письмовій (тобто паперовій) формі, особисто або поштовим зв'язком.

У разі недотримання приписів щодо форми і змісту зазначених процесуальних документів застосовуються правила про надання строку на усунення недоліків, а якщо такі недоліки не усуваються у встановлений судом строк, то вмикається механізм повернення відповідного процесуального документа заявнику з роз'ясненням йому права на повторне звернення. Отже, нині подання будь-якого документа, який потребує процесуального реагування (відповідно до закону), в іншій формі, ніж паперова, загалом не допускається. Водночас на практиці уже є випадки, коли суди відкривають провадження у справі з метою розгляду позовної заяви, яка надіслана електронним поштовим зв'язком та скріплена електронним цифровим підписом. Так, наприклад, господарський суд Харківської області започаткував прийняття до розгляду позовних заяв з електронним цифровим підписом, хоча провадження, за повідомленням пресслужби цього суду, ведеться (згідно з приписами ГПК України) у традиційній (паперовій) формі [5].

26 травня 2021 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення поетапного впровадження Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи», а 01 червня 2021 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування», який буде введений у дію 15 грудня 2021 року. Закон визначає

особливості запровадження в органах досудового розслідування, прокуратури та судах інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування.

Безумовно, оцифрування судочинства було обов'язковим етапом розвитку та осучаснення процесу розгляду справ у судах, а пандемія та карантинні обмеження лише посилили й без того значущу актуальність. Процесуальними кодексами (окрім кримінального процесуального закону) затверджено, що Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система забезпечує обмін документами (надсилання й отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу й участь учасників судового процесу в судовому засіданні в режимі відеоконференції.

Щодо Кримінального процесуального кодексу України, то інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування (далі – ІТСДР) – це система, яка забезпечує створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення і передання матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні. Матеріали досудового розслідування, що містяться в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування, передаються, їх копії чи примірники надаються в електронній формі, а за рішенням слідчого, дізнавача, прокурора, слідчого судді, суду, які їх передають чи надають, – у паперовій.

Варто зазначити, що між нормативною регламентацією на рівні процесуальних кодексів ЄСІТС, ІТСДР та належним функціонуванням цих систем може бути безодня, оскільки практика запуску ЄСІТС показала, що значні труднощі виникають на етапі розроблення програмного забезпечення на рівні, який би дозволив безперебійне її функціонування та навантаження в будь-який час, досить актуальним

сьогодні є питання встановлення належного рівня захисту інформації в цих системах, не кажучи про необхідність обладнання комп'ютерною технікою належного рівня та в достатній кількості всіх судів в Україні.

Велике значення для впровадження електронного судочинства мало б уведення поняття «електронна судова справа». Зауважимо, що процесуальне законодавство таким поняттям не оперує, що, як уже зазначалося, пов'язано з тим, що судочинство здійснюється лише в паперовій формі. Так, наприклад, у статтях 1 і 2 ЦПК України вказано, що завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ із метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Проведення у цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час учинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

КПК України замість поняття «справа» оперує поняттям «кримінальне провадження». Так, у статті 3 КПК України визначено, що кримінальне провадження – це досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого Законом України «Про кримінальну відповідальність». Отже, з унесенням змін до процесуальних законів щодо електронної судової справи (електронного кримінального провадження) можна відкрити шлях для впровадження електронного судочинства загалом.

На нашу думку, електронна судова справа (електронне кримінальне провадження) має складатися у вигляді систематизованих електронних файлів, які містять дані щодо позовної заяви, заяви, скарги, подання, матеріалів кримінального провадження. Крім того, до такої справи (провадження)

можуть бути віднесені й інші процесуальні документи (обвинувальний акт, матеріали експертиз тощо), які подаються до суду і можуть бути предметом розгляду в суді. Також необхідно вказати на потребу наявності в електронній судовій справі (електронному кримінальному провадженні) документів, які виготовляються судом за результатами розгляду справи (провадження) по суті, в апеляційному, касаційному порядку (судові рішення).

Водночас комплексне впровадження електронного судочинства не є можливим без коригування нормативно-правових положень, що регулюють законодавство про відповідний вид судочинства. За такого підходу доцільно внести зміни до низки процесуальних законів, а також додати посилення на закони України «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис».

Окрім законодавчого регулювання, новим викликом для судової системи є забезпечення захисту інформації, яка буде потрапляти в базу. Уважаємо, що на законодавчому рівні має бути визначено порядок подання документів електронним шляхом у справах, що повинні розглядатись у закритому судовому засіданні, а саме справи, які містять таємну чи іншу інформацію, що охороняється законом, справи з метою забезпечення таємниці усновлення, запобігання розголошенню відомостей про інтимні чи інші особисті сторони життя учасників справи або відомостей, що принижують честь і гідність, а також в інших випадках, установлених законом. У західних країнах суди покладають обов'язок дотримання законодавства про захист інформації на адвокатів та юристів.

Крім вищезазначеного, упровадження справжнього електронного судочинства має передбачати також побудову розгалуженої системи фіксації не тільки судових процесів, а й способів комунікації учасників судочинства,

проведення дистанційного розгляду судових справ, інтегроване функціонування банку даних справ і судових рішень та інших автоматизованих банків даних, автоматизованих інформаційно-пошукових систем, автоматизованих робочих місць судді, помічника судді, слідчого, експерта, програмно-апаратних комплексів, програмно-технічних комплексів, систем автоматизованого прийняття рішень, систем підтримки прийняття рішення та систем підтримки судової експертизи, автоматичного формування статистичної звітності про діяльність судів, розподілу навантаження на суддів тощо.

Безумовно, запуск ЄСІТС має на меті оптимізацію здійснення судочинства. Розроблення інтегрованої інформаційної системи судочинства, забезпечення всебічного впровадження інформаційних технологій і телекомунікаційних засобів, належна підготовка та перепідготовки суддів і працівників судів у галузі сучасних інформаційних технологій неодмінно призведуть до того, що електронне судочинство (порівняно з традиційним) більше гарантуватиме доступ до правосуддя, швидкість розгляду справ судами, сприятиме якості судових рішень, контролю сторін за розглядом справи та економії судових витрат, посилить змагальність і публічність судових процесів. Однак не можемо не зазначити: з огляду на недоукомплектованість штату суддів, тобто кадровий дефіцит, запуск ЄСІТС може бути менш ефективним, зважаючи на велику кількість справ, що перебувають на розгляді одного судді. Доказом перевантаженості суддів є той факт, що в період карантинних обмежень їх завантаженість суттєво не зменшилась. Отже, пришвидшення здійснення судочинства залежить від комплексного вирішення всіх питань (організаційних, кадрових та фінансового забезпечення). Лише в такому разі можна буде говорити про якісне нове судочинство.

Список використаних джерел

1. Кушакова-Костицька Н.В. Електронне правосуддя: українські реалії та зарубіжний досвід. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 103–109.
2. Ключевський В.І. Електронне судочинство: шляхи впровадження та зарубіжний досвід. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2020. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2020_1_16.
3. Електронне судочинство в господарському процесі: бути чи не бути? URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/elektronne-sudochynstvo-v-gospodarskomu-protsesi-buty-chy-ne-buty/>
4. Погребняк О.С. Особливості запровадження електронного суду у цивільному судочинстві України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 3. С.122-124. URL: http://pap.in.ua/3_2018/34.pdf.
5. Цифровая подпись дебютировала в судах. *Судебно-юридическая газета*. 14 апреля 2016 г.

Русанова І. О. Сучасні проблеми запровадження електронного судочинства в Україні

У статті розглядаються проблемні питання, які стосуються запровадження інструментів електронного судочинства в Україні як одного із секторів електронного урядування, що є одним з обов'язкових напрямів розвитку на шляху становлення нового інформаційного суспільства.

Надається критичний аналіз стану нормативного врегулювання як належних передумов для запровадження електронного судочинства в Україні. Констатовано, що сьогоденні підсистема «Електронний суд» не має під собою ні технічного, ні достатнього нормативного підґрунтя. Зазначена система мала повноцінно запрацювати ще 1 березня 2019 року, проте вона й досі залишається не досить поширеною.

Робиться огляд процесуальних новел, які з'явилися внаслідок запровадження карантинних обмежень, пов'язаних із пандемією COVID-19, та висловлено низку пропозицій для подальшого вдосконалення нормативно-правової бази у відповідному питанні. Зокрема, велике значення для впровадження електронного судочинства мало б введення поняття «електронна судова справа». На думку авторки, електронна судова справа має складатися у вигляді систематизованих електронних файлів, які містять дані щодо позовної заяви, заяви, скарги, подання, матеріалів кримінального провадження. Крім того, до такої справи (провадження) можуть бути віднесені й інші процесуальні документи (обвинувальний акт, матеріали експертиз тощо), які подаються до суду і можуть бути предметом розгляду в суді.

Наголошується, що особливим викликом для судової системи є забезпечення захисту інформації, яка буде потрапляти в базу. Це питання потребує ретельного вивчення та опрацювання з юридичної та технічної точок зору. Висловлено зауваження, що на законодавчому рівні має бути визначено порядок подання документів електронним шляхом у справах, що повинні розглядатись у закритому судовому засіданні.

Звертається увага, що впровадження справжнього електронного судочинства має передбачати також побудову розгалуженої системи фіксації не тільки судових процесів, а й способів комунікації учасників судочинства, проведення дистанційного розгляду судових справ, інтегроване функціонування банку даних справ і судових рішень та інших автоматизованих банків даних, автоматизованих інформаційно-пошукових систем, автоматизованих робочих місць судді, помічника судді, слідчого, експерта, програмно-апаратних комплексів, програмно-технічних комплексів, систем автоматизованого прийняття рішень, систем підтримки прийняття рішення та систем підтримки судової експертизи, автоматичного формування статистичної звітності про діяльність судів, розподілу навантаження на суддів тощо.

Робиться висновок, що розроблення інтегрованої інформаційної системи судочинства, забезпечення всебічного впровадження інформаційних технологій і телекомунікаційних засобів, належна підготовка та перепідготовки суддів і працівників судів у галузі сучасних інформаційних технологій неодмінно призведуть до того, що електронне судочинство (порівняно з традиційним) більше гарантуватиме доступ до правосуддя, швидкість розгляду справ судами, сприятиме якості судових рішень, контролю сторін за розглядом справи та економії судових витрат, посилить змагальність і публічність судових процесів.

Ключові слова: суд, електронне судочинство, електронний суд, захист судової інформації, інформаційні технології.

Русанова И. А. Современные проблемы внедрения электронного судопроизводства в Украине

В этой статье рассматриваются проблемные вопросы, касающиеся введения инструментов электронного судопроизводства в Украине как одного из секторов электронного управления, что является одним из обязательных направлений развития на пути становления нового информационного общества.

Предоставляется критический анализ нормативного урегулирования как надлежащих предпосылок для введения электронного судопроизводства в Украине. Констатировано, что на сегодняшний день подсистема «Электронный суд» не имеет под собой ни технического, ни достаточного нормативного основания. Указанная система должна была полноценно заработать еще 1 марта 2019 года, однако она до сих пор остается недостаточно распространенной.

Делается обзор процессуальных новелл, которые появились в результате введения карантинных ограничений, связанных с пандемией COVID-19, и высказан ряд предложений по дальнейшему совершенствованию нормативно-правовой базы в соответствующем вопросе. В частности, большое значение для внедрения электронного судопроизводства имеет введение понятия «электронное судебное дело». По мнению автора, электронное судебное дело должно состоять из систематизированных электронных файлов, которые содержат данные о исковом заявлении, заявлении, жалобе, представлении, материалов уголовного производства. Кроме того, к такому делу (производства) могут быть отнесены и другие процессуальные документы (обвинительный акт, материалы экспертиз и т.п.), которые подаются в суд и могут быть предметом рассмотрения в суде.

Отмечается, что особым вызовом для судебной системы является обеспечение защиты информации, которая будет попадать в базу. Этот вопрос требует тщательного изучения и проработки с юридической и технической точек зрения. Высказано замечание, что на законодательном уровне должен быть определен порядок подачи документов в электронном виде по делам, которые должны рассматриваться в закрытом судебном заседании.

Обращается внимание, что внедрение настоящего электронного судопроизводства должно предусматривать также построение разветвленной системы фиксации не только судебных процессов, но и способов коммуникации участников судопроизводства, проведения дистанционного рассмотрения судебных дел, интегрированное функционирование банка данных дел и судебных решений и других автоматизированных банков данных, автоматизированных информационно-поисковых систем, автоматизированных рабочих мест судьи, помощника судьи, следователя, эксперта, программно-аппаратных комплексов, программно-технических комплексов, систем автоматизированного принятия решений, систем поддержки принятия решения и систем поддержки судебной экспертизы, автоматического формирования статистической отчетности о деятельности судов, распределения нагрузки на судей.

Делается вывод, что разработка интегрированной информационной системы судопроизводства, обеспечение всестороннего внедрения информационных технологий и телекоммуникационных средств, надлежащая подготовка и переподготовки судей и работников судов в области современных информационных технологий непременно приведут к тому, что электронное судопроизводство (по сравнению с традиционным) в большей

степени гарантирует доступ к правосудию, скорость рассмотрения дел судами, будет способствовать качества судебных решений, контроля сторон по рассмотрению дела и экономии судебных расходов, усилит состязательность и публичность судебных процессов.

Ключевые слова: суд, электронное судопроизводство, электронный суд, защита судебной информации, информационные технологии.

Rusanova I. Modern problems of introduction of electronic justice in Ukraine

This article addresses the problematic issues related to the introduction of e-justice tools in Ukraine as one of the sectors of e-government, which is one of the mandatory areas of development towards the formation of a new information society.

A critical analysis of the state of regulation as a prerequisite for the introduction of electronic justice in Ukraine is provided. It is stated that today the subsystem “Electronic Court” has neither a technical nor a sufficient regulatory basis. This system was supposed to be fully operational on March 1, 2019, but it still remains insufficiently widespread.

A review of procedural developments resulting from the introduction of quarantine restrictions related to the COVID-19 pandemic and a number of suggestions for further improvement of the regulatory framework in this regard. In particular, the introduction of the concept of “electronic litigation” would be of great importance for the introduction of electronic litigation. According to the author, the electronic court case should be in the form of systematized electronic files, which contain data on the statement of claim, statement, complaint, submission, materials of criminal proceedings. In addition, such a case (proceeding) may include other procedural documents (indictment, expert reports, etc.), which are submitted to the court and may be subject to consideration in court.

It is emphasized that a special challenge for the judicial system is to ensure the protection of information that will enter the database. This issue requires careful study and elaboration from a legal and technical point of view. It was remarked that at the legislative level the procedure for submitting documents electronically should be determined in cases that should be considered in a closed court session.

Attention is drawn to the fact that the introduction of genuine electronic litigation should also include the construction of a comprehensive system of recording not only litigation, but also ways of communication of litigants, remote litigation, integrated operation of the database of cases and court decisions and other automated data banks. -search systems, automated workplaces of a judge, assistant judge, investigator, expert, software and hardware complexes, software and hardware complexes, automated decision-making systems, decision support systems and forensic support systems, automatic generation of statistical reporting on the activities of courts, distribution of the burden on judges, etc.

It is concluded that the development of an integrated judicial information system, ensuring the full implementation of information technology and telecommunications, proper training and retraining of judges and court staff in the field of modern information technology will inevitably lead to e-justice compared to traditional greater guarantee of access to justice. speed of court proceedings, will promote the quality of court decisions, control of the parties over the case and save court costs, increase the adversarial and publicity of court proceedings.

Key words: court, electronic litigation, electronic court, protection of judicial information, information technologies.